

SYTUACJA NA RYNKU CONSUMER FINANCE

II kwartał 2015

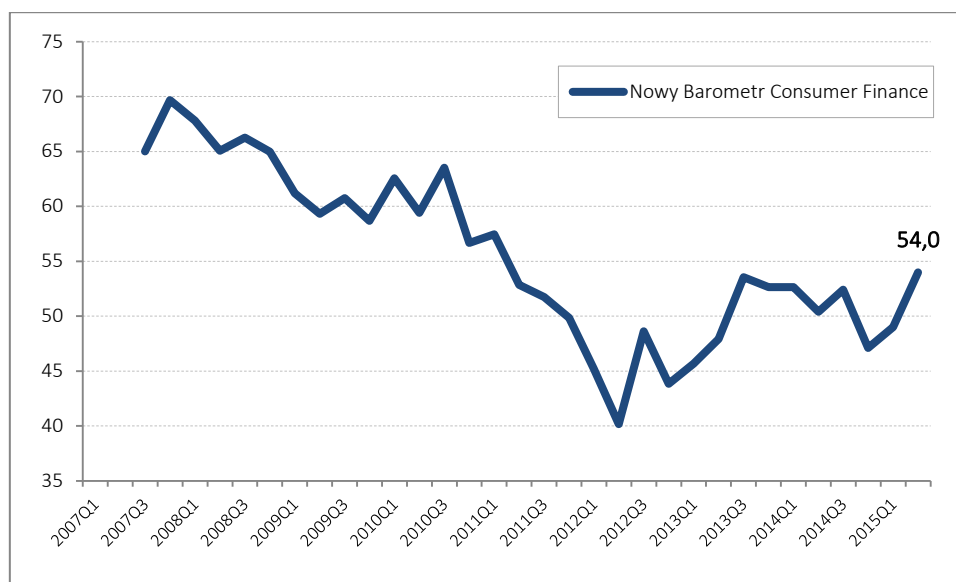
INFORMACJA SYGNALNA

SYTUACJA NA RYNKU CONSUMER FINANCE

II kwartał 2015 roku

OPRACOWANIE: DR PIOTR BIAŁOWOLSKI, DR SŁAWOMIR DUDEK

NOWY BAROMETR RYNKU CONSUMER FINANCE WYNIÓSŁ 54,0 (WZROST Z 49,0)

W II kwartale 2015 r. wartość Nowego Barometru Rynku Consumer Finance wzrosła z 49 do 54 punktów. Jest to najsilniejszy wzrost tego wskaźnika od początku 2013 r., a obecnie obserwowany jego poziom jest najwyższym od 2011 r. Wartość Barometru powyżej 50 punktów oznacza, że w perspektywie najbliższych 12 miesięcy spodziewany jest wzrost zadłużenia gospodarstw domowych na cele konsumpcyjne. Obecnie obserwowana dynamika zadłużenia na cele konsumpcyjne wynosi 4,6% w ujęciu rocznym i, o ile oznacza to spadek względem sytuacji sprzed roku, jednocześnie jest to pozytywny sygnał w obliczu stagnacji rynku obserwowanej w latach 2010-2013. W obliczu szybkiego tempa wzrostu gospodarczego (już szósty kwartał z rzędu przekracza on 3%) popyt na kredyty powinien dalej rosnąć, co wynika z dużego potencjału po stronie gospodarstw domowych, które mają coraz więcej środków na zwiększenie zakupów.

Podstawą konstrukcji Nowego Barometru Rynku Consumer Finance jest sytuacja w czterech obszarach oddziałujących na rynek kredytów i pożyczek konsumenckich. Obszary te uwzględniają wpływ czynników demograficznych na rynek, popyt na zakupy dóbr trwałych i skłonność do ich finansowania z kredytu, niepewność związana z sytuacją finansową oraz wykluczenie z rynku kredytowego.

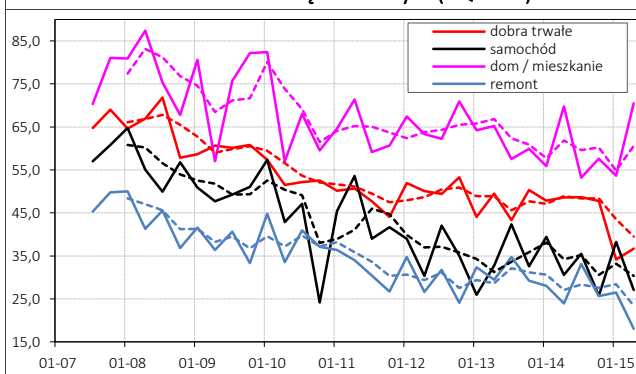
Odsetek wykluczonych, szacowany na podstawie wyników odpowiedzi na pytanie o obsługę zobowiązań, a także pytań o bariery przy zaciąganiu kredytu, szacowany jest obecnie na 19,2% ogółu gospodarstw domowych. Jest to najniższa wartość od momentu rozpoczęcia

kryzysu. Oznacza to, że przy zaciąganiu zobowiązań gospodarstwa domowe w zdecydowanie mniejszym stopniu odczuwają skutki ograniczeń ze strony instytucji finansowych, a także w mniejszym stopniu ich historia kredytowa limituje ich w zaciąganiu nowych zobowiązań. Na pozytywny obraz sytuacji przekłada się również bardzo dobra sytuacja w obszarze przewidywań gospodarstw domowych dotyczących ogólnej sytuacji gospodarczej, a także rynku pracy. Gospodarstwa domowe w Polsce w bieżącym kwartale zdecydowanie częściej wskazują, że gospodarka będzie się rozwijać szybciej, jednak przede wszystkim oczekują, że sytuacja na rynku pracy nie będzie się pogarszać. Pomimo niewielkiej poprawy, gospodarstwa domowe wciąż formułują bardzo niekorzystne przewidywania w obszarze prognozy popytu na dobra trwałe i ich finansowania.

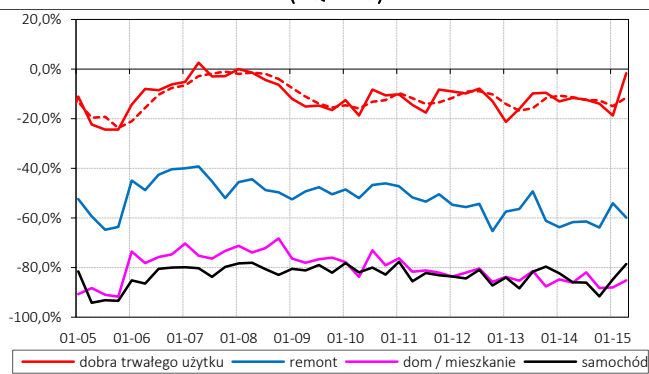
Pomimo bardzo znaczącego wzrostu wartości Barometru nie wszystkie czynniki działają w tym kierunku. Oddziaływanie czynników demograficznych po raz kolejny w niewielkim stopniu wpłynęło na spadek wartości Barometru. Od 2007 roku jest to obszar, który systematycznie przekłada się na pogorszenie wskazań barometru i będzie oddziaływać również w ten sposób w przyszłości.

Podsumowując, analiza Barometru Rynku Consumer wskazuje, że w nadchodzących dwunastu miesiącach rynek kredytu konsumenckiego powinien rosnąć w niewielkim stopniu. Nie należy jednak oczekiwać gwałtownego odbicia, a raczej utrzymania podobnej dynamiki, jaka obserwowana jest obecnie.

Łączny odsetek respondentów finansujących wydatki w całości lub w części z kredytu (2Q 2015)

Wskaźnik skłonności do dokonywania poważnych wydatków (2Q 2015)

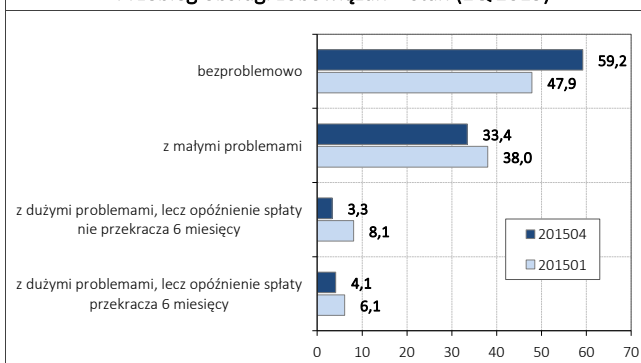
W ostatnim kwartale odnotowano znaczący wzrost skłonności gospodarstw domowych do zakupów dóbr trwałych. Saldo odpowiedzi na pytanie o prognozę zakupu dóbr trwałych wzrosło z poziomu -18 pp. do -2 pp. i tym samym osiągnęło najwyższą wartość od siedmiu lat. Również korzystne tendencje widoczne są w obszarze prognozy zakupu samochodu. Saldo odpowiedzi na to pytanie jest najwyższe od stycznia 2011 r. Te korzystne tendencje nie znajdują potwierdzenia w prognozie wydatków na remont mieszkania, a także w prognozach dotyczących zakupu mieszkania. Co więcej, dynamika rynku kredytowego nie poprawi się do momentu, w którym nie wzrośnie skłonność do sięgania po kredyty. W tym obszarze obserwowana jest jednak coraz większa zapaść. Skłonność do finansowania zakupów dóbr trwałych ogółem jest na drugim najniższym poziomie w historii badania – jedynie 36,7% deklaruje chęć sięgnięcia przynajmniej w części po kredyt przy zakupie dóbr trwałych. Chęć sfinansowania zakupu samochodu przynajmniej w części kredytem potwierdza 25%, a odsetek tych, którzy będą ewentualnie poszukiwali finansowania zewnętrznego dla przeprowadzenia remontu jest najniższy w całej historii badania i wynosi jedynie 17,9%.

Wraz z ogólnym wzrostem optymizmu ocena przebiegu obsługi zobowiązań, w świetle relacji polskich gospodarstw domowych (dotyczy to nie tylko kredytu), zdecydowanie się poprawiła. Bardzo znacząco zwiększyła się dominująca grupa gospodarstw domowych obsługujących zobowiązania bezproblemowo (z 47,9% do 59,2%). Jednocześnie należy zaznaczyć, że jest to najwyższy odsetek gospodarstw domowych niemających problemów z obsługą w całej historii zadawania tego pytania (od I kwartału 2007 r.). Tak duży udział gospodarstw domowych

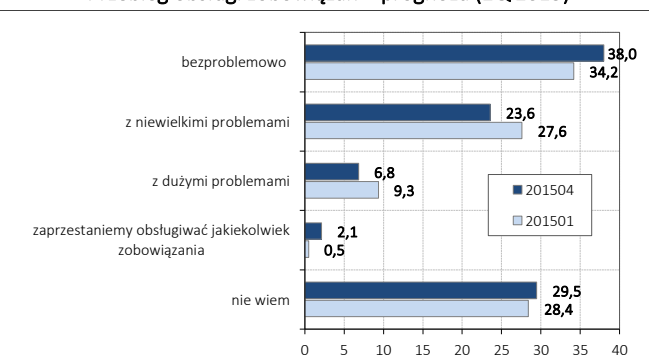
obsługujących zobowiązania bezproblemowo jest też w znacznej mierze wynikiem malejącego udziału tych, którzy posiadają jakiegokolwiek zobowiązania, jednak w znacznej mierze wynika też z rosnących dochodów gospodarstw domowych. O dobrej sytuacji polskich gospodarstw domowych świadczy również znaczący spadek udziału gospodarstw deklarujących duże problemy z obsługą zobowiązań (spadek z 14,2% do 7,4%). Dodatkowo, o 4,6 pp. spadł udział gospodarstw domowych mających niewielkie problemy z obsługą zobowiązań (z 38,0% do 33,4%). Jeżeli sytuacja taka utrzyma się w dłuższym okresie będzie to sygnał dla rynku finansowego, że możliwe jest obniżenie kosztów, co może znów zachęcić gospodarstwa domowe do sięgania po kredyt.

Sytuacja w obszarze przyszłej obsługi zobowiązań również poprawiła się względem poprzedniego kwartału, jednak skala poprawy nie jest tak znacząca, jak w przypadku oceny bieżącej obsługi zobowiązań. W obszarze prognozy także wzrósł udział gospodarstw domowych spodziewających się bezproblemowej obsługi swoich zobowiązań. Spodziewa się jej obecnie 38,0% badanych (wobec 34,2% poprzednio). Pozytywnym sygnałem jest też zmniejszenie skumulowanego odsetka gospodarstw domowych, które spodziewają się w nadchodzących 12 miesiącach dużych problemów z obsługą zobowiązań lub całkowitego zatrzymania spłat (spadek z 9,8% do 8,9%). Wciąż jednak, pomimo rosnących dochodów i ogólnie poprawiającej się sytuacji gospodarczej, obserwowana jest duża niepewność co do przyszłości. Świadczy o niej wzrost odsetka gospodarstw domowych, które nie wiedzą, w jaki sposób będzie przebiegała obsługa zobowiązań w ich gospodarstwie (z 28,4% do 29,5%).

Przebieg obsługi zobowiązań – stan (2Q 2015)

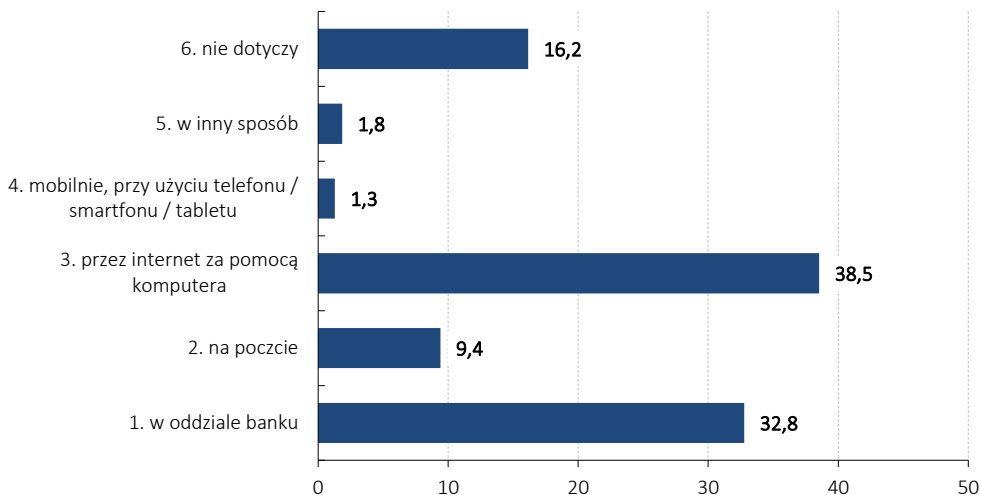

Przebieg obsługi zobowiązań – prognoza (2Q 2015)

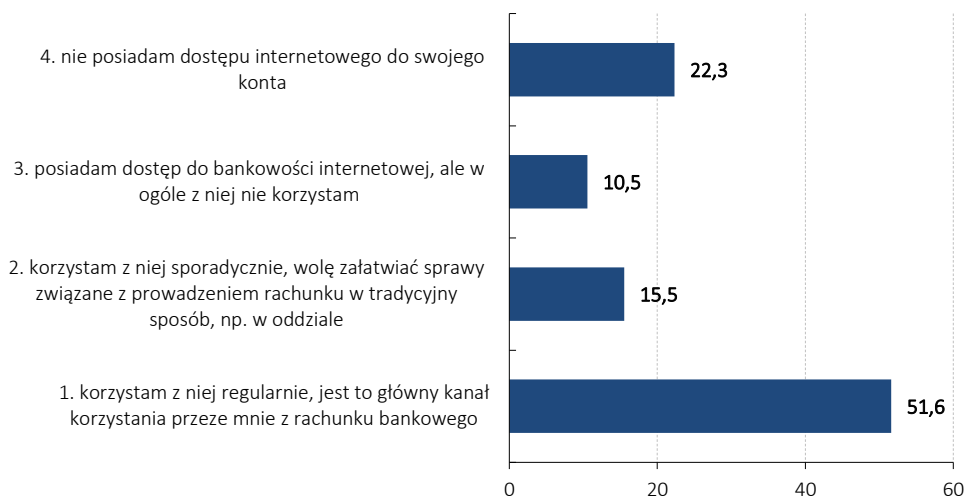

PYTANIA SPECJALNE

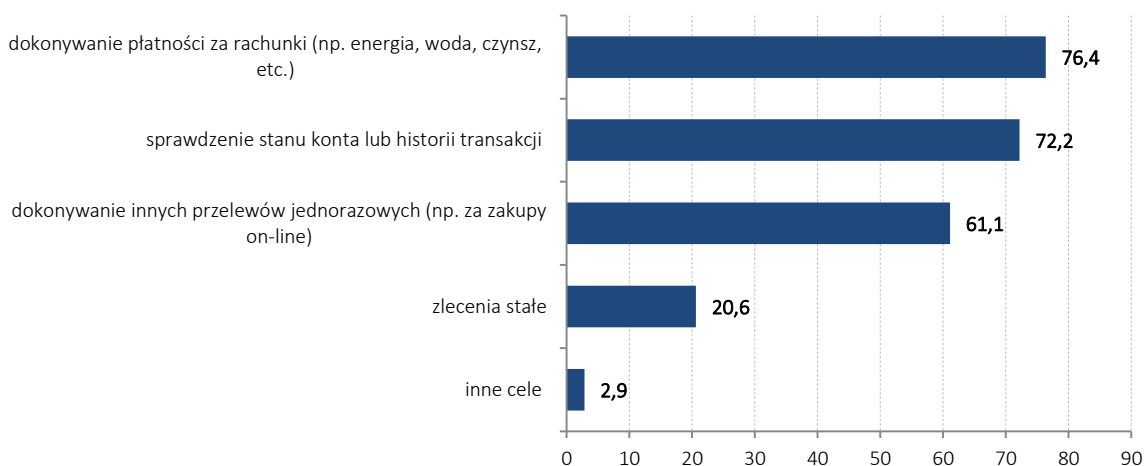
1. W jaki sposób najczęściej dokonuje Pan/Pani transakcji bankowych?

2. Czy posiada Pan/Pani dostęp i korzysta z bankowości internetowej?

3. W jakim celu korzystają Państwo z bankowości internetowej (można zaznaczyć kilka odpowiedzi)?

W II kwartale 2015 r. zadaliśmy respondentom biorącym udział w badaniu serię trzech pytań specjalnych mających na celu zdiagnozowanie sposobów korzystania z konta bankowego, a także powszechności korzystania z usług bankowości elektronicznej.

Wyniki badania jednoznacznie pokazują, że głównym sposobem korzystania z rachunku bankowego stały się transakcje dokonywane przez Internet. W grupie badanych gospodarstw domowych 38,5% stwierdziło, że najczęstszym sposobem korzystania ze środków na rachunku bankowym jest wykorzystanie bankowości elektronicznej. Należy pamiętać, że wciąż bardzo silną pozycję ma bankowość tradycyjna, a 32,8% badanych gospodarstw domowych wciąż najczęściej wybiera się do placówki banku celem dokonania transakcji. Na dużą zmianę w podejściu polskich gospodarstw domowych do sięgania po usługi bankowości elektronicznej znaczący wpływ mają same banki, które coraz skuteczniej zniechęcają klientów do udawania się do oddziałów celem skorzystania z usług bankowych. Robią to głównie przez zwiększanie opłat, a także zwiększanie zachęt do korzystania z usług bankowych za pomocą dostępu zdalnego. W wynikach badania widoczne jest również, że z usług bankowości internetowej korzystają częściej osoby młode, a także posiadające wyższe dochody. Na polskim rynku wielkiej popularności nie zdobyły usługi bankowe świadczone w placówkach pocztowych. O ile w wielu krajach europejskich tego typu usługi są bardzo ważnym elementem rynku, to w Polsce zdobyły one większą popularność jedynie na obszarach wiejskich, gdzie korzysta z nich ok. 20% ludności. W miastach natomiast korzystanie z tego typu usług deklaruje mniej niż 5% gospodarstw.

W drugim pytaniu postanowiliśmy sprawdzić, na ile korzystanie z bankowości internetowej ograniczone jest przez usługodawców, a na ile wynika z przyzwyczajenia konsumentów. W grupie konsumentów posiadających konto bankowe ponad połowa posiada dostęp do ban-

kowości internetowej i korzysta z niej. Niemniej jednak pozostali nie korzystają z niej aktywnie, co wynika głównie z braku dostępu do tego typu usług. Aż 22,3% gospodarstw domowych posiadających konto bankowe deklaruje, że nie może skorzystać z usług bankowości elektronicznej, gdyż takie usługi nie zostały im zaoferowane. W przypadku pozostałej grupy badanych (26%) wyróżnić można dwie podgrupy. Większa część (15,5%) posiada dostęp do bankowości elektronicznej i dodatkowo od czasu do czasu z niej korzysta. Preferują oni jednak tradycyjne metody korzystania z usług bankowych. Druga grupa (10,5%) w ogóle odmawia dostępu przez internet, co może wynikać z braku dostępu do sieci w domu, ale również braku chęci do wypróbowania tego kanału kontaktu z bankiem.

W trzecim pytaniu specjalnym postanowiliśmy sprawdzić, jakiego typu operacji dokonują osoby korzystające z bankowości elektronicznej za pomocą tego kanału. Okazało się, że największa grupa (76,4%) wykorzystuje ten kanał do opłacania rachunków. 72,2% badanych wykorzystuje dostęp zdalny do rachunku, żeby sprawdzić stan konta, a 61,1% sięga po te usługi, żeby dokonać płatności za jednorazowe wydatki, np. za zakupy on-line. Najmniejsza grupa korzystających z usług bankowości internetowej wprowadza do systemu zlecenia stałe (20,6%).

Wyniki obecnego badania wskazują, że bankowość elektroniczna jest coraz bardziej popularna w grupie polskich gospodarstw domowych. Wciąż jednak znacząca część polskich gospodarstw domowych korzysta z bankowości w sposób tradycyjny. Przekonanie tej grupy do korzystania z kanałów elektronicznych może dla sektora bankowego oznaczać znaczące zmniejszenie kosztów. Nie należy jednak zapominać, że pewna grupa gospodarstw domowych nie ma dostępu elektronicznego do konta nie z własnej winy, a z winy banku. Oznacza to, że po stronie podaży również jest pewne pole do poprawy sytuacji.

O KPF

Konferencja Przedsiębiorstw Finansowych – Związek Pracodawców powstała 27 października 1999 roku i obecnie skupia kilkadziesiąt kluczowych przedsiębiorstw z rynku Consumer Finance w Polsce (banki, doradcy i pośrednicy finansowi, przedsiębiorstwa pożyczkowe, zarządzające informacją gospodarczą, wierzytelnościami oraz przedsiębiorstwa z branży ubezpieczeniowej). Przedsiębiorstwa zrzeszone w KPF postanowiły reprezentować własne interesy w formule organizacji pracodawców, która ma prawo opiniować założenia i projekty aktów prawnych jako partner społeczny w procesie legislacyjnym. Powyższe uprawnienia honorowane są przez organy władzy i administracji państwowej. KPF to Członek Rady Rozwoju Rynku Finansowego, Rady Konsultacyjnej sektora bankowego przy Przewodniczącym Komisji Nadzoru Finansowego. Konferencja Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce jako pierwsza organizacja pracodawców spośród nowych krajów członkowskich Unii Europejskiej podjęła decyzję o przystąpieniu do EUROFINAS - federacji związków przedsiębiorstw finansowych (European Federation of Finance House Associations), zrzeszającą osiemnaście organizacji z krajów europejskich, reprezentujących ponad 1.100 instytucji finansowych.

INFORMACJE O BADANIU

Badanie „Sytuacja na rynku consumer finance – Barometr KPF-IRG” prowadzone jest od 2006 roku. Zostało ono zainicjowane jako wspólne przedsięwzięcie Instytutu Rozwoju Gospodarczego SGH (IRG SGH) i Konferencji Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce (KPF). W ramach współpracy prowadzone są regularne cokwartalne badania, mające na celu diagnozowanie i prognozowanie sytuacji na rynku consumer finance w Polsce. Jako efekt prac badawczych w ramach wspólnego projektu powstał wskaźnik, któremu nadano nazwę Barometr Rynku Consumer Finance (Barometr KPF-IRG). Ma on za zadanie pokazywać aktualne tendencje i dynamikę zadłużania się gospodarstw domowych w Polsce, a także przewidywać zachowanie rynku kredytowego w krótkim okresie. W badaniu zawarte zostały dodatkowo pytania dotyczące planów finansowania zakupu dóbr trwałych, bieżącego stanu zadłużenia, bieżących płatności związanych z posiadanym zadłużeniem, a także barier do zaciągania nowego długu i bieżących problemów z obsługą zobowiązań. Od I kwartału 2008 dołączony został także zestaw pytań, dotyczących korzystania polskich gospodarstw domowych z kart kredytowych, a także motywów, jakimi kierują się gospodarstwa domowe przy zaciąganiu zobowiązań i oszczędzaniu.